Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (deseti senat)

z dne 21. marca 2019*

„Predhodno odločanje – Plačilne storitve na notranjem trgu – Direktiva 2007/64/ES – Člen 74(2) – Nalog za plačilo s kreditnim prenosom – Nepravilna enolična identifikacijska oznaka, ki jo predloži plačnik – Izvršitev plačilne transakcije na podlagi enolične identifikacijske oznake – Odgovornost ponudnika plačilnih storitev prejemnika plačila“

V zadevi C-245/18,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Tribunale ordinario di Udine (sodišče v Vidmu, Italija) z odločbo z dne 30. marca 2018, ki je na Sodišče prispela 9. aprila 2018, v postopku

Tecnoservice Int. Srl, v stečaju,

proti

Poste Italiane SpA,

SODIŠČE (deseti senat),

v sestavi C. Lycourgos, predsednik senata, E. Juhász in I. Jarukaitis (poročevalec), sodnika,

generalni pravobranilec: H. Saugmandsgaard Øe,

sodni tajnik: A. Calot Escobar,

na podlagi pisnega postopka,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

– za Poste Italiane SpA A. Fratini, avvocatessa,

– za italijansko vlado G. Palmieri, agentka, skupaj s F. Subrani in A. Collabolletta, avvocati dello Stato,

– za češko vlado M. Smolek, J. Vláčil in O. Serdula, agenti,

– za Evropsko komisijo H. Tserepa-Lacombe in V. Di Bucci, agenta,

na podlagi sklepa, sprejetega po opredelitvi generalnega pravobranilca, da bo v zadevi razsojeno brez sklepnih predlogov,

izreka naslednjo

* Jezik postopka: italijanščina.

Sodbo

1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago členov 74 in 75 Direktive 2007/64/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. novembra 2007 o plačilnih storitvah na notranjem trgu in o spremembah direktiv 97/7/ES, 2002/65/ES, 2005/60/ES in 2006/48/ES ter o razveljavitvi Direktive 97/5/ES (UL 2007, L 319, str. 1).

2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med družbama Tecnoservice Int. Srl, v stečaju (v nadaljevanju: Tecnoservice), in Poste Italiane SpA zaradi nakazila denarnega zneska napačnemu prejemniku, do katerega je prišlo, ker je plačnik posredoval napačno enolično identifikacijsko oznako.

Pravni okvir

Pravo Unije

3 V uvodnih izjavah 40, 43 in 48 Direktive 2007/64 je navedeno:

„(40) Za popolnoma integrirano obdelavo plačil brez ročnega posredovanja in pravno gotovost glede izpolnitve osnovnih obveznosti med uporabniki plačilnih storitev je nujno, da bi moral biti celotni znesek, ki ga prenese plačnik, nakazan na račun prejemnika plačila. […]

[…]

(43) Za izboljšanje učinkovitosti plačil v [Evropski uniji] bi bilo treba določiti obdobje enega dne kot najdaljši rok izvršitve vseh plačilnih nalogov v eurih ali v valuti države članice izven euroobmočja, ki jih odredi plačnik, vključno s kreditnimi prenosi in denarnimi nakazili. […] Glede na to, da so nacionalne plačilne infrastrukture pogosto zelo učinkovite, in da bi preprečili poslabšanje obstoječe kakovosti storitev, bi bilo treba državam članicam dovoliti, da po potrebi ohranijo ali določijo pravila, po katerih je čas izvršitve krajši od enega delovnega dne.

[…]

(48) Ponudnik plačilnih storitev bi moral imeti možnost nedvoumno navesti informacije, ki so zahtevane za pravilno izvršitev plačilnega naloga. Po drugi strani pa za preprečevanje razdrobljenosti in zato, da se ne bi ogrozila ustanovitev integriranih plačilnih sistemov v [Uniji], državam članicam ne bi smelo biti dovoljeno zahtevati uporabe posebnih identifikacijskih oznak za plačilne transakcije. To pa državam članicam ne bi smelo preprečiti, da od ponudnika plačilnih storitev plačnika zahtevajo skrbno delovanje in – kjer je to tehnično izvedljivo in ni potrebno ročno posredovanje – preverjanje usklajenosti enolične identifikacijske oznake, če se ugotovi, da je enolična identifikacijska oznaka neusklajena, pa zavrnitev plačilnega naloga in obvestitev plačnika. Obveznost ponudnika plačilnih storitev bi morala biti omejena na pravilno izvršitev plačilne transakcije v skladu s plačilnim nalogom uporabnika plačilnih storitev.“

4 Člen 4 te direktive določa:

„V tej direktivi se uporabljajo naslednje opredelitve:

[…]

5. ‚plačilna transakcija‘, pomeni dejanje pologa, prenosa ali dviga sredstev, ki ga odredi plačnik ali prejemnik plačila neodvisno od osnovnih obveznosti med plačnikom in prejemnikom plačila;

[…]

21. ‚enolična identifikacijska oznaka' pomeni kombinacijo črk, številk ali znakov, ki jo ponudnik plačilnih storitev določi uporabniku plačilnih storitev in jo mora uporabnik plačilnih storitev navesti za nedvoumno identifikacijo drugega uporabnika plačilnih storitev in/ali njegovega plačilnega računa, ki se uporabi v plačilni transakciji;

[…]“

5 Poglavje 2, naslovljeno „Enkratne plačilne transakcije“, iz naslova III navedene direktive vsebuje člen 37, naslovljen „Informacije in pogoji“. Odstavek 1 tega člena določa:

„Države članice zagotovijo, da se uporabniku plačilnih storitev zagotovijo ali dajo na voljo naslednje informacije in pogoji:

(a) navedba informacij ali enolične identifikacijske oznake, ki jo mora navesti uporabnik plačilnih storitev, da se lahko plačilni nalog pravilno izvrši;

[…]“

6 Poglavje 3, naslovljeno „Okvirne pogodbe“, ki je v istem naslovu III navedene direktive, vsebuje člen 42, naslovljen „Informacije in pogoji“. Ta člen določa:

„Države članice zagotovijo, da se uporabniku plačilnih storitev pošljejo naslednje informacije in pogoji:

[…]

2. o uporabi plačilnih storitev

[…]

(b) navedba informacij ali enolične identifikacijske oznake, ki jo mora navesti uporabnik plačilnih storitev, da se lahko plačilni nalog pravilno izvrši;

[…]“

7 Člen 74 Direktive 2007/64, naslovljen „Nepravilne enolične identifikacijske oznake“, določa:

„1. Če se plačilni nalog izvrši v skladu z enolično identifikacijsko oznako, se šteje, da je bil plačilni nalog izvršen pravilno glede prejemnika plačila, določenega z enopomensko identifikacijsko oznako.

2. Če je enolična identifikacijska oznaka, ki jo predloži uporabnik plačilnih storitev, nepravilna, ponudnik plačilnih storitev v skladu s členom 75 ni odgovoren za neizvršitev ali napačno izvršitev plačilne transakcije.

Vendar pa si plačnikov ponudnik plačilnih storitev v razumnih mejah prizadeva izterjati sredstva iz plačilne transakcije.

[…]

3. Če uporabnik plačilnih storitev predloži dodatne informacije poleg tistih, določenih v členih 37(1)(a) ali 42(2)(b), je ponudnik plačilnih storitev odgovoren samo za izvršitev plačilnih transakcij v skladu z enolično identifikacijsko oznako, ki jo zagotovi uporabnik plačilnih storitev.“

8 Člen 75 te direktive, naslovljen „Neizvršitev ali napačna izvršitev“, v odstavkih 1 in 2 v bistvu določa odgovornosti „brez poseganja v […] člen 74(2) in (3)“ navedene direktive.

Italijansko pravo

9 Direktiva 2007/64/ES je bila v italijansko pravo prenesena z decreto legislativo n. 11, recante attuazione della direttiva 2007/64/CE (zakonska uredba št. 11 o prenosu Direktive 2007/64/ES) z dne 27. januarja 2010 (redni dodatek h GURI št. 36 z dne 13. februarja 2010, v nadaljevanju: zakonska uredba št. 11/2010).

10 S členoma 24 in 25 zakonske uredbe št. 11/2010 sta bila prenesena člena 74 in 75 Direktive 2007/64, pri čemer je bilo njuno besedilo povzeto skoraj dobesedno.

Spor o glavni stvari in vprašanje za predhodno odločanje

11 Dolžnik družbe Tecnoservice je 3. avgusta 2015 svoji banki dal nalog, naj v korist te družbe izvrši plačilo z bančnim nakazilom na tekoči račun odprt pri družbi Poste Italiane, določen z enolično identifikacijsko oznako v smislu člena 4, točka 21, Direktive 2007/64, in sicer mednarodno številko bančnega računa (v nadaljevanju: IBAN). V tem kreditnem plačilnem nalogu je bil naveden tudi pričakovani prejemnik tega nakazila, in sicer družba Tecnoservice.

12 Nakazilo je bilo opravljeno na račun, ki je ustrezal tej številki IBAN. Vendar je bilo nakazilo dejansko izvršeno v dobro drugega subjekta, in ne družbe Tecnoservice, ki zato ni nikoli prejela zneska, ki ji je bil dolgovan.

13 Družba Tecnoservice je pri Tribunale ordinario di Udine (sodišče v Vidmu, Italija) proti družbi Poste Italiane vložila tožbo, s katero je predlagala, naj se ugotovi odgovornost družbe Poste Italiane, ker ni preverila, ali IBAN, ki ga je navedel plačnik, ustreza imenu prejemnika. Tako naj bi družba Poste Italiane omogočila, da je bil zadevni znesek nakazan napačnemu prejemniku, čeprav je imela na voljo dovolj elementov, da bi ugotovila, de je bila enolična identifikacijska oznaka napačna.

14 Družba Poste Italiane meni, da ne nosi nikakršne odgovornosti, saj je plačilo zneska izvršila v dobro računa, ki je ustrezal številki IBAN, kot jo je navedel plačnik, in da ni dolžna opraviti nikakršnega dodatnega preverjanja.

15 Predložitveno sodišče v zvezi s tem navaja, da določbe Direktive 2007/64 v bistvu določajo, da je nalog za plačilo ustrezno izvršen, če je izvršen v skladu z enolično identifikacijsko oznako.

16 Vendar je mogoče po njegovem mnenju člena 74 in 75 Direktive 2007/64 ter posledično upoštevne določbe nacionalne zakonodaje razlagati na dva načina.

17 V skladu s prvo razlago se ta člena uporabljata izključno za razmerje med plačnikom in njegovo banko, ne pa tudi za razmerje med banko prejemnika plačila in drugimi zainteresiranimi strankami, kot so plačnik, dejanski prejemnik plačila in napačni prejemnik plačila. V tem primeru bi bilo treba za to drugo razmerje uporabljati zgolj nacionalno ureditev, ki pogosto temelji na pravilih glede odgovornosti, ki pa se razlikujejo in so zasnovana širše od pravil, določenih s to direktivo.

18 V skladu z drugo razlago se člena uporabljata za plačilno transakcijo, gledano v celoti, kar naj bi zajemalo tudi ravnanje banke prejemnika plačila. V tem primeru bi bila tudi odgovornost ponudnika plačilnih storitev prejemnika plačila vezana izključno na upoštevanje številke IBAN, ki jo predloži plačnik.

19 V zvezi s tem predložitveno sodišče opozarja, da so organi za zunajsodno reševanje sporov v okviru Arbitro Bancario e Finanziario (mediator za bančne in finančne spore, Italija) na tem področju izdali različne odločbe, vendar da je organ, ki je odgovoren za koordinacijo med temi organi, izjavil, da daje prednost drugi razlagi.

20 V teh okoliščinah je Tribunale ordinario di Udine (sodišče v Vidmu) prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo to vprašanje:

„Ali je treba določbe členov 74 in 75 Direktive [2007/64] v različici, ki je veljala 3. avgusta 2015, glede obveznosti in omejitve odgovornosti ponudnika plačilnih storitev, kot so bile v italijansko zakonodajo prenesene s členoma 24 in 25 [zakonske uredbe št. 11/2010], razlagati tako, da se uporabljajo zgolj za ponudnika plačilnih storitev tistega, ki odredi izvršitev tovrstne storitve, ali tako, da se uporabljajo tudi za ponudnika plačilnih storitev prejemnika plačila?“

Vprašanje za predhodno odločanje

21 Predložitveno sodišče v bistvu sprašuje, ali je treba člena 74 in 75 Direktive 2007/64 razlagati tako, da se, kadar je plačilni nalog izvršen v skladu z enolično identifikacijsko oznako, ki jo je predložil uporabnik plačilnih storitev, vendar ta oznaka ne ustreza imenu prejemnika, ki ga je navedel isti uporabnik, omejitev odgovornosti ponudnika plačilnih storitev nanaša zgolj na ponudnika storitev plačnika ali tako, da se nanaša tudi na ponudnika plačilnih storitev prejemnika plačila.

22 Opozoriti je treba, da člen 74(1) Direktive 2007/64 določa, da se, „[č]e se plačilni nalog izvrši v skladu z enolično identifikacijsko oznako, […] šteje, da je bil plačilni nalog izvršen pravilno glede prejemnika plačila, določenega z enopomensko identifikacijsko oznako“. Odstavek 2, prvi pododstavek, istega člena določa, da „[č]e je enolična identifikacijska oznaka, ki jo predloži uporabnik plačilnih storitev, nepravilna, ponudnik plačilnih storitev v skladu s členom 75 ni odgovoren za neizvršitev ali napačno izvršitev plačilne transakcije.“

23 Zato je treba ugotoviti, da glede na to, da je iz elementov iz spisa, predloženega Sodišču, razvidno, da se dvomi predložitvenega sodišča v bistvu nanašajo na razlago člena 74(2) Direktive 2007/64, ki se posebej nanaša na primer, v katerem je enolična identifikacijska oznaka, ki jo predloži uporabnik plačilnih storitev, napačna, za koristen odgovor predložitvenemu sodišču zadošča, da se razloži ta določba.

24 V skladu z ustaljeno sodno prakso Sodišča je treba pri razlagi določbe prava Unije upoštevati ne le njeno besedilo, ampak tudi kontekst in cilje, ki se želijo doseči z ureditvijo, katere del je (sodbi z dne 2. septembra 2015, Surmačs, C-127/14, EU:C:2015:522, točka 28 in navedena sodna praksa, in z dne 16. novembra 2016, DHL Express (Austria), C-2/15, EU:C:2016:880, točka 19).

25 V obravnavani zadevi je treba ugotoviti, da besedilo člena 74(2), prvi pododstavek, Direktive 2007/64, ki uporablja zgolj izraz „ponudnik plačilnih storitev“, nikakor ne razlikuje med različnimi ponudniki plačilnih storitev. Glede na to besedilo se omejitev odgovornosti iz te določbe uporablja za vse ponudnike plačilnih storitev, ki sodelujejo v transakciji, in ne zgolj za enega izmed njih.

26 To jezikovno razlago potrjuje sobesedilo, v katero je umeščena ta določba. Po eni strani je namreč „plačilna transakcija“ v členu 4, točka 5, Direktive 2007/64 za namene te direktive opredeljena kot „dejanje pologa, prenosa ali dviga sredstev, ki ga odredi plačnik ali prejemnik plačila neodvisno od osnovnih obveznosti med plačnikom in prejemnikom plačila“. Iz te opredelitve je tako razvidno, da se pojem „plačilna transakcija“ nanaša na celotno in enotno dejanje med plačnikom in prejemnikom, in ne zgolj na posamezno razmerje med plačnikom oziroma prejemnikom in njegovim ponudnikom plačilnih storitev.

27 Po drugi strani člen 74(2), drugi pododstavek, Direktive 2007/64 le „plačnikovemu ponudniku plačilnih storitev“ nalaga obveznost, da si mora v razumnih mejah prizadevati, da bi izterjal znesek izvršene plačilne transakcije. Tako bi zakonodajalec Unije, če bi želel učinke člena 74(2), prvi pododstavek, Direktive 2007/64 glede plačil, izvršenih na podlagi enolične identifikacijske oznake, ki jo predloži uporabnik, omejiti le na plačnikovega ponudnika plačilnih storitev, to posebej navedel tudi v tej določbi.

28 Poleg tega je razlaga člena 74(2) Direktive 2007/64, kakršna je navedena v točki 25 te sodbe, potrjena tudi s cilji te direktive. Ugotoviti je namreč treba, da je iz uvodne izjave 40 Direktive 2007/64 razvidno, da se želi s to direktivo med drugim zagotoviti popolnoma integrirana obdelava plačil brez ročnega posredovanja, iz uvodne izjave 43 te direktive pa, da se želi z njo izboljšati učinkovitost in povečati hitrost plačil. Ta cilja avtomatizirane obdelave in hitrosti plačil je mogoče bolje doseči z razlago te določbe, ki omejuje odgovornost ponudnika plačilnih storitev tako plačnika kot prejemnika, s čimer sta ta ponudnika razbremenjena obveznosti preverjanja, ali enolična identifikacijska oznaka, ki jo je navedel uporabnik plačilnih storitev, dejansko ustreza osebi, ki je navedena kot prejemnik.

29 Poleg tega je treba ugotoviti, da je v uvodni izjavi 48 Direktive 2007/64 sicer res navedeno, da državam članicam nič ne preprečuje – če je to tehnično izvedljivo in ni potrebno ročno posredovanje – da določijo dolžnost skrbnega ravnanja za ponudnika plačilnih storitev „plačnika“. Vendar je brez razlikovanja med obema kategorijama ponudnikov navedeno, da bi morala biti obveznost ponudnika plačilnih storitev omejena na pravilno izvršitev plačilne transakcije v skladu s plačilnim nalogom uporabnika plačilnih storitev.

30 Iz vseh zgornjih preudarkov izhaja, da je treba na postavljeno vprašanje odgovoriti, da je treba člen 74(2) Direktive 2007/64 razlagati tako, da se, kadar je plačilni nalog izvršen v skladu z enolično identifikacijsko oznako, ki jo je predložil uporabnik plačilnih storitev, vendar ta oznaka ne ustreza imenu prejemnika, ki ga je navedel isti uporabnik, omejitev odgovornosti ponudnika plačilnih storitev, določena s to določbo, nanaša tako na ponudnika plačilnih storitev plačnika kot na ponudnika plačilnih storitev prejemnika plačila.

Stroški

31 Ker je ta postopek za stranki v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (deseti senat) razsodilo:

Člen 74(2) Direktive 2007/64/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. novembra 2007 o plačilnih storitvah na notranjem trgu in o spremembah direktiv 97/7/ES, 2002/65/ES, 2005/60/ES in 2006/48/ES ter o razveljavitvi Direktive 97/5/ES je treba razlagati tako, da se, kadar je plačilni nalog izvršen v skladu z enolično identifikacijsko oznako, ki jo je predložil uporabnik plačilnih storitev, vendar ta oznaka ne ustreza imenu prejemnika, ki ga je navedel isti uporabnik, omejitev odgovornosti ponudnika plačilnih storitev, določena s to določbo, nanaša tako na ponudnika plačilnih storitev plačnika kot na ponudnika plačilnih storitev prejemnika plačila.

Podpisi